

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Yhdenvertaisuussuunnitelma

Kuopiossa tehtävälle nuorisotyölle

Kuinka parantaa nuorisotyön yhdenvertaisuutta?

Sanna Pitkänen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(5/2019)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Sanna Pitkänen
Opinnäytetyön nimi: Yhdenvertaisuussuunnitelma Kuopiossa tehtävälle nuorisotyölle
Sivumäärä: 27 ja 4 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Erja Anttonen
Työn tilaaja(t): Kuopion kaupunki, Nuorisopalvelut.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Kuopiossa tehtävän nuorisotyön yhdenvertaisuuden tämänhetkistä tilannetta ja tulosten pohjalta luoda yhdenvertaisuussuunnitelma, jolla voidaan lähteä kehittämään yhdenvertaisuutta parempaan suuntaan.

Opinnäytetyössä käytin menetelmänä Facebook-seinä -kyselyä. Kyselyt toteutettiin kuudella eri nuorisotilalla ympäri Kuopiota ja niihin vastasi yhteensä 51 nuorta. Keräsin kyselyn tulokset yhteen, analysoin niitä ja tämän jälkeen järjestin yhdenvertaisuuspalaverin, jossa yhdessä kolmen nuorisohjaajan ja nuorisotyönsuunnittelijan kanssa loimme yhdenvertaisuussuunnitelman.

Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyi yhdenvertaisuussuunnitelma, joka määritteli Kuopiossa tehtävän nuorisotyön suurimmat puutteet yhdenvertaisuudessa. Yhdenvertaisuussuunnitelmassa on kerrottu tämän hetkinen tilanne, tavoite, menetelmä, vastuu henkilö(t) ja aikataulu tavoitteiden saavuttamiseksi.

Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet toteutuivat hyvin. Yhdenvertaisuussuunnitelmaa aletaan toteuttaa jo keväällä 2019, samaan aikaan kuin opinnäytetyö palautetaan.

Asiasanat: Yhdenvertaisuus, nuorisotyö, syrjintä

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Civic Activities and Youth Work

Author: Sanna Pitkänen
Title: The equality plan for the youth services of city of Kuopio
Number of Pages: 27 and 4 attachment pages
Supervisor(s): Erja Anttonen
Subscriber(s): City of Kuopio, Youthservices.

The aim of this thesis was to study the equality of youth work in Kuopio and to create an equality plan based on the results of the study. With this equality plan youth work of Kuopio can develop the equality in youth work.

In this thesis, I used a method called Facebook-wall –survey. The surveys were carried out on six youth centers in Kuopio and a total of 51 young people answered. I collected the results of the survey, analysed them, and then organized an equality meeting, where together with three youth counsellors and the youth work planner we created an equality plan.

The output of this thesis was an equality plan, which identified the major shortcomings of equality in youth work in Kuopio. The equality plan describes the current situation, goal, method, responsibility for the person (s) and schedule for achieving the goals.

The goals set for the thesis were fulfilled well. The Equality Plan will be implemented already in the spring of 2019, at the same time as the thesis is returned.

Keywords: Equality, youth work, discrimination

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
1.1 Opinnäytetyön tarve ja tavoite	6
1.2 Opinnäytetyön tilaaja.....	8
1.3 Oma kiinnostukseni opinnäytetyön aiheeseen.....	9
2 TIETOPERUSTA	9
2.1 Nuorisotyö.....	9
2.2 Yhdenvertaisuussuunnitelma tehtävään nuorisotyöhön.....	10
2.3 Yhdenvertaisuus	11
2.4 Eettisyys nuorisotyössä	12
3 YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA.....	15
3.1 Yhdenvertaisuuskysely.....	15
3.2 Kehittämistehtävään liittyvät keskustelut ja palaveri.....	17
3.3 Tarkempaa analysointia saaduista vastauksista	18
3.4 Yhdenvertaisuussuunnitelma Kuopiossa tehtävälle nuorisotyölle	22
3.4.1 Nuorisopalveluiden internet-sivut eivät ole esteettömät	22
3.4.2 Vastaavatko toiminnot nykypäivän nuorisotyön tarpeita.....	23
3.4.3 Yhteinen näkemys yhdenvertaisuudesta puuttuu.....	23
3.4.4 Nuorisotilojen nuoret ovat kokeneet syrjintää.....	24
4 KEHITTÄMISTYÖN ONNISTUMISEN ARVIOINTI.....	25
4.1 Kyselyn arviointi	25
4.2 Yhdenvertaisuussuunnitelman arviointi.....	27

4.3 Hyödyntäminen työelämässä Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla	27
LÄHTEET	28
LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Yhdenvertaisuudella yritetään taata jokaiselle samanlaiset mahdollisuudet elämässä, lähtökohdista riippumatta. Sitä tulisi toteuttaa joka paikassa, joka päiväisesti. Tämä ei kuitenkaan ole automaatio, vaan se vaatii aikaa ja huomiota. Yhdenvertaisuuden toteutumisen edellytykset on kirjattu myös lakiin (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014). Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on ehkäistä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta. Jotta voitaisiin hahmottaa millä tavoin yhdenvertaisuutta voitaisiin missäkin ympäristössä lähteä parhaiten edistämään, tarvitaan yhdenvertaisuussuunnitelma.

Yhdenvertaisuussuunnitelman idea on kytenyt Kuopion nuorisopalveluilla jo mitä ilmeisimmin vuosia, mutta vasta oltuani asiaa koskevassa ohjaajapalaverissa asia lähti toden teolla liikenteeseen. Lähdin tarjoamaan itseäni tuon suunnitelman tekijäksi, minultahan sopivasti uupui vielä opinnäytetyön aihe.

1.1 Opinnäytetyön tarve ja tavoite

Tarve yhdenvertaisuussuunnitelmalle ei ole ollut ulospäin näkyvillä paljoakaan, mutta kaikki meistä, jotka ovat hetkisenkään nuorisotyötä tehneet ymmärtävät sen tärkeyden. Yhdenvertaisuussuunnitelman kyselyosion oli tarkoitus selvittää yhdenvertaisuuden mahdolliset ongelmakohdat, jotka näkyvät nuorille näiden puutteiden kokijoina. Nuorisotyön eetosta voisi luonnehtia seuraavasti: sillä pyritään nuorten kasvun, sosiaalisten ja tilallisten suhteiden, itsenäistymisen, kulttuurisen ilmaisuuden, ilon sekä toimijuuden tukemiseen ja siten sosiaalisten ongelmien ennalta ehkäisemiseen (Kiilakoski & Honkatukia 2018, 10). Jotta me voisimme tehdä nuorisotyötä edellä mainitun eetoksen ja nuorisotyön ammattieettisen ohjeistuksen (Kuva 1) mukaan, meidän tulee välillä kartoittaa työmme puutteita ja lähteä tehokkaasti korjaamaan niitä. Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa Kuopiossa tehtävän nuorisotyön yhdenvertaisuutta ja toimia mahdollisesti pohjana tuleville nuorisotyön yhdenvertaisuuden kehittämistehtäville Kuopiossa. Yhdenvertaisuus ei toteudu itsestään, vaan vaatii työtä (Jalonen & Heinonen 2018, 14).

Kuopion kaupungin tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaan Tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinta on lakisääteinen velvollisuus. Tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnittelu on osa kaupungin toiminta - ja taloussuunnittelua ja sitä johtaa kaupunginjohtaja. Sisällöllinen vastuu on kuitenkin palvelun järjestäjällä ja työpaikoilla. (Kuopion kaupungin Tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2016.)

Tästä syystä jokainen palvelualue on itsenäisesti vastuussa siitä, kuinka tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa noudatetaan. Tämä onnistuu parhaiten luomalla oma, hiukan sovellettu versio yhdenvertaisuussuunnitelmasta mukaillen kaupungin suunnitelmaa. Tarkoituksena on luoda suunnitelma, jonka pohjalta nuorisotyön yhdenvertaisuutta voidaan parantaa ja kehittää. Tämän suunnitelman pohjalta voidaan myös luoda yhdenvertaisuussuunnitelma koskemaan esimerkiksi henkilöstön yhdenvertaisuutta.

Yhdessä muutaman Kuopion kaupungin nuorisotyöntekijän ja nuorisotyönsuunnittelijan kanssa tehdyn yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta on helpompaa lähteä edistämään nuorten yhdenvertaista kohtelua ja miettimään millainen voisi olla oikea toimintatapa missäkin tilanteessa. Ei nuorisotyöntekijän tarvitse tietää kaikkea, kunhan on valmis tunnistamaan omat ennakkoluulonsa ja on valmis ottamaan selvää asioista, joiden osalta tietopohja on puutteellista. Esimerkiksi tahattomat lausahdukset tai vitsit voivat olla loukkaavia ja toisintaa epäoikeudenmukaisuutta (Ihmisoikeudet.net 2019). Se, että kaikkia kohdellaan samalla tavoin ei ole yhdenvertaisuutta, sillä jokaisella nuorella on omia tarpeita, jotka huomioon ottamalla voidaan toimia yhdenvertaisesti. Näiden tarpeiden pohjalta voidaan esimerkiksi antaa erityistä tukea sitä tarvitseville vaikkapa positiivisella erityiskohtelulla (katso kohta 2.3).

Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden nuorisotyön Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoite on kiinnittää huomio tämän hetkisiin puutteisiin tai ongelmakohtiin ja lähteä parantamaan niitä. Opinnäytetyön yhteistyösopimuksessa sovittiin, että lähdetään etsimään vastauksia kysymyksiin: Kuinka nuorisotyön yhdenvertaisuus koetaan? Mitä se on ja mitä sen tulisi olla? Yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjataan nykytilanne, ta-

voite, toimenpiteet, vastuut ja aikataulu. Suunnitelman valmistuttua se esitellään nuorisotyöntekijöille ja käydään yhdessä läpi. Tämän jälkeen suoritetaan toimenpiteet, joilla nykytilannetta viedään tavoiteltuun suuntaan.

1.2 Opinnäytetyön tilaaja

Opinnäytetyön tilaajana toimii Kuopion Kaupungin Nuorisopalvelut. Nuorisopalveluilla toimii tällä hetkellä 30 nuorisonohjaajaa ja 10 etsivää nuorisotyöntekijöitä. Tämän lisäksi nuorisopalveluilla toimii monia osa-aikaisia työntekijöitä. Nuorisopalveluilla on 13 nuorisotilaa ympäri kaupunkia, joissa toimii aina vähintään yksi ammattiohjaaja. Tämän lisäksi nuorisopalveluilla on monia kerho- ja harrastetiloja, joilla mahdollistetaan esimerkiksi monien (myös nuorille suunnattujen) järjestöjen toiminta. Yhteistyössä ja toiminnan tarjoajina toimii myös monia muita kaupungin toimijoita, sekä yli 100 järjestöä ja harrastajaryhmää. Nuorisopalvelut järjestävät myös yli 100 tapahtumaa vuodessa. (Kuopion nuorisopalveluiden toimintaohjelma 2017.)

Kuopiossa tehdään nuorisotyötä monilla eri tavoilla ja monissa eri paikoissa. Totutun nuorisotila-toiminnan lisäksi on monia muita nuorisotyön muotoja, esimerkiksi nuorisotyöntekijät järjestävät kouluilla välituntitoimintaa, kiertävät etsivinä nuorisotyöntekijöinä kaupungin eri osissa, järjestävät tapahtumia, tekevät nuorisotyötä netissä, toteuttavat ja kehittävät erilaisia hankkeita yhdessä nuorten, koulujen ja erilaisten yhdistysten kanssa, toteuttavat kulttuurista nuorisotyötä sekä hakevat avustuksia ja ajavat nuorten etuja monissa paikoissa. (Po1nt.fi - Nuorten portaali, 2019.)

Kuopion nuorisopalvelut kerää nuorisotiloilla tilastoja kävijämääristä. Vuonna 2018 Kuopion nuorisotiloilla käyneiden alle 29-vuotiaiden käyntikertoja oli 187 218. Tähän on laskettu mukaan avoimen nuorisotilatoiminnan lisäksi kaikki järjestöt, kerhot ja muut käyttäjät. (Nuorisopalvelut, käyntikerrat nuorisotiloilla 2019.)

1.3 Oma kiinnostukseni opinnäytetyön aiheeseen

Olen itse aina pyrkinyt olemaan kaikille kanssaihmisille hyvin tasapuolinen ja tasa-arvoinen. Jostain syystä kaikki on aina mielestäni pitänyt jakaa tasan ja poikkeuksia ei ole. Kaikilla yhtäläiset oikeudet opiskella juuri sitä mitä haluaa, pukeutua tasan niin kuin haluaa, tykätä siitä mistä haluaa, harrastaa sitä mitä haluaa jne. Jokaisen tulee saada elämässä yhtä monta nallekarkkia. Yhdenvertaisuussuunnitelma on siis minulle henkilökohtaisella tasolla hyvin tärkeä, sillä jokaisella nuorella tulisi olla yhdenvertaiset mahdollisuudet jo alusta alkaen vaikuttaa omaan elämäänsä. Jotta tämä olisi mahdollista tulee kaikille tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet siihen ja tarjota tarvittava määrä aikaa ja tietoa, sekä yhdenvertaisesti harrastusmahdollisuuksia ja mielenkiinnon kohteita. Meidän tulee tarjota yhdenvertainen nuoruus kaikilla niillä osa-alueilla, joilla se on mahdollista, sekä tarjota yhdenvertainen mahdollisuus unelmiin ja niiden toteuttamiseen.

2 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön tietoperusta osiossa selitän tarkemmin työssä käytetyt käsitteet. Suurinta osaa kohdan 2.3 (yhdenvertaisuuden termit) termeistä ei käytetä sanallisessa muodossa tässä opinnäytetyössä, mutta termistö on tärkeä tuntea. Termit ovat läheisesti sidoksissa siihen, mitä yhdenvertaisuus tarkoittaa ja olemme niitä käsitelleet kyselyihin osallistuneiden nuorten kanssa esimerkiksi tilanteessa, jossa nuori tarvitsee apua termin yhdenvertaisuus kanssa. Tämän opinnäytetyön kannalta keskeiset käsitteet ovat nuorisotyö, yhdenvertaisuussuunnitelma, yhdenvertaisuuden erilaiset käsitteet sekä nuorisotyön eettisyys.

2.1 Nuorisotyö

Vuonna 2016 uudistetun lainsäädännön (Nuorisolaki 1285/2016) mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan ”nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa”. Tämän lisäksi lain mukaan nuorisotyön tulee myös lisätä nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, tukea nuorten yksilöllistä kasvua, tukea nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuuksia, edistää yhdenvertaisuutta sekä parantaa

lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloja. Laki antaa kuitenkin hyvin ympäripyöreän määritelmän siitä, mitä nuorisotyö todellisuudessa on. Sosiaalipedagoginen viitekehys nuorisotalon työssä -teos (Nivala & Ryyänen 2016) antaa mielenkiintoisen näkökulman siihen, mikä voisi olla teoriapohjana nuorisotyötä tehdessä. Tietenkin lähtökohdaksi on osallistaminen ja ”nuori on itse oman elämänsä asiantuntija” -idea, mutta käytännössä sosiaalipedagoginen lähtökohta toteutuu useimmiten nuorisotyötä tehdessä. Sosiaalipedagogiikka on ajattelun ja toiminnan viitekehys, jossa sosiaalinen ja kasvatuksellinen näkökulma yhdistyvät (Nivala & Ryyänen 2016, 75). Tämä näkyy usein nuorisotyössä niin sanotusti piilo-opetuksena. Eli toiminnan tarkoitus on herättää ajatuksia käsiteltävästä aiheesta myös toiminnan ulkopuolella. Nuorisotyötä voitaisiin kuitenkin ajatella myös kasvatustyönä eikä vain vapaa-ajan ohjattuna toimintana. Ajatusta nuorisotyöstä kuitenkin pidemmälle vietyä ja yksinkertaistetummin kuvattuna nuorisotyöntekijä on nuoren rinnalla kulkija, luotettava aikuinen ja tiennäyttävä. Henkinen tuki ja turva. Sitä on nuorisotyö.

2.2 Yhdenvertaisuussuunnitelma tehtävään nuorisotyöhön

Yhdenvertaisuussuunnitelma on yhteisön yhdessä luoma suunnitelma, jossa sovitaan, millaisilla konkreettisilla toimilla yhdenvertaisuutta edistetään. Suunnitelmassa on hyvä kuvata tavoitteet sekä sopia yhdessä, miten tavoitteiden saavuttamista mitataan. (Jalonen & Heinonen 2018, 13.) Suunnitelmaan kuuluu myös työnjaosta sopiminen ja toimenpiteiden aikatauluttaminen. Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on hiukan avata yhdenvertaisuuden käsitteitä ja tarjota uusia toimintatapoja sen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuussuunnitelma Kuopiossa tehtävään nuorisotyöhön tarkoittaa sitä, että tuleva yhdenvertaisuussuunnitelma koskee kaikkea Kuopion kaupungissa tehtävää nuorisotyötä. Toimenpiteet ja tavoitteet koskevat siis jokaista nuorisotyöntekijää Kuopiossa. Tämä edellyttää sitä, että jokainen nuorisotyöntekijä lähtee myös aktiivisesti toteuttamaan toimenpiteitä omassa työympäristössään ja kiinnittää erityishuomiota tavoitellun yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Jotta jokainen nuori voisi ominaisuuksistaan ja taustastaan riippumatta osallistua Kuopion nuorisopalveluiden toimintaan,

tulee suunnitelmallisesti tehdä töitä yhdenvertaisuuden edistämiseksi (Ihmisoikeudet.net 2019).

2.3 Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän ominaisuuksistaan. Nykypäivän yhdenvertaisuuden edistäjän sanakirjaan kuuluvat siis kaikki eriarvoisuutta vähentävät ja tasa-arvotietoa lisäävät termit kuten esteettömyys ja saavutettavuus, normi, normitietoisuus, positiivinen erityiskohtelu, rodullistaminen, sukupuolen moninaisuus, sukupuolisensitiivisyys, toiseuttaminen, vihapuhe ja HLBTIQ+. (Heinonen & Jalonen 2018, 8-9.)

Esteettömyydellä ja saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että annetaan kaikille tasa-arvoiset mahdollisuudet osallistua esimerkiksi tapahtumiin. Poistetaan mahdolliset esteet ja annetaan kaikille mahdollisuus osallistua. Tiedotetaan kaikissa paikoissa, jotta kaikilla olisi tasapuolinen mahdollisuus saada tietoa tapahtumasta. (Heinonen & Jalonen 2018, 8-9.) Saavutettavuus ja esteettömyys tarkoittavat kuitenkin hiukan eri asioita. Saavutettavuudella tarkoitetaan virallisesti sovelluksia, julkaisuja ja verkkopalveluita. Esteettömyydellä taas rakennetun ympäristön fyysisiä ominaisuuksia. (Näkövammaistenliitto ry 2019.)

Normi taas tarkoittaa vallitsevaa käsitystä siitä millainen jonkin tai jonkun tulisi olla. Normien kanssa käsikädessä kulkee normitietoisuus, joka tarkoittaa sitä, että kyetään käsittelemään vallalla olevia normeja kriittisen ajattelun ja kehittämisen kautta. (Heinonen & Jalonen 2018, 8-9.)

Rodullistaminen tarkoittaa sitä, että oletetaan ihonvärin tai etnisen taustan perusteella tiettyjä negatiivisia stereotypioita. Tähän voidaan liittää vihapuhe, jonka tarkoituksena on lietsoa aggressiivisuutta ja syrjintää aina tiettyä kohderyhmää kohden. (Heinonen & Jalonen 2018, 8-9.)

Toiseuttaminen taas liittyy me-te ajatteluun, joka voi olla lievää syrjintää riippuen ympäristöstä missä se tapahtuu. Esimerkiksi jalkapallopelissä ”meidän joukkue” -ajattelu voi olla syrjinnän sijaan yhteishenkeä nostattavaa. Sitten taas, jos pelin jälkeen ”sen

toisen joukkueen” jäseniä aletaan hyljeksiä tällä perusteella, tapahtuu toiseuttavaa syrjintää. (Heinonen & Jalonen 2018, 8-9.)

Sukupuolen moninaisuus ja seksuaalisuus ovat nykypäivänä suuria puheenaiheita. Nämä termit liittyvät myös läheisesti yhdenvertaisuuteen, sillä myös näiden moninaiset ilmentymät saattavat aiheuttaa sekä toiseuttamista, että syrjintää. Sukupuolen moninaisuudella viitataan siihen, että on olemassa erilaisia käsityksiä sukupuolesta, jotka eivät vastaa normien mukaista mies-nainen jaottelua. Sukupuoli ja seksuaalisuus eivät sinällään liity toisiinsa, vaikka hyvin usein näitä asioita käsitelläänkin esimerkiksi yläkoulussa samoilla oppitunneilla. (Heinonen & Jalonen 2018, 8-9.)

HLBTIQ+ tarkoittaa terminä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä eli esimerkiksi homo, lesbo, trans, intersukupuolinen ja queer lukeutuvat HLBTIQ+ termin alle. (Heinonen & Jalonen 2018, 8-9.)

Positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan positiivisia erityistoimenpiteitä, joilla turvataan tosiasiallista yhdenvertaisuutta eli parannetaan syrjinnälle alttiin ryhmän asemaa ja olosuhteita (Heinonen & Jalonen 2018, 8).

Yhdenvertaisuutta käsitellään useammassakin laissa, jokaisessa hiukan eritavoin ja erilaisin tavoittein. Tärkeimmät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävät lait ovat kuitenkin yhdenvertaisuuslaki ja laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609) tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

2.4 Eettisyys nuorisotyössä

Vaikka nuorisotyö on alati muuttuvaa ja kehittyvää, sen tekemistä, olemista ja kehittymistä ohjaa aina eettinen ohjeistus. Ohjeistus, jonka pohjalta nuorisotyöntekijä tekee päätöksiä koskien esimerkiksi erilaisten asioiden sallimista tai kieltämistä. Nuorisotyöntekijän käsitystä ja suhtautumista eettiseen ohjeistukseen ohjaa myös hänen oma

moraalinen käsityksensä. Omaa arvoperustaa voi peilata ammattieettiseen ohjeistukseen, nuorisolakiin tai työkohtaiseen arvopohjaan. Tärkeää on arvojen vaikutusten huomioiminen, vaihtoehtoisten toimintatapojen näkeminen sekä perustellut toimintatavat (Rauas 2014, 12). Allianssin ja Nuoli Ry:n yhdessä luoma Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus (Kuva 1) on kuitenkin lähtökohtaisesti pohjana kaikelle nykyisin tehtävälle nuorisotyölle. Nuorisotyön ammattieettisen ohjeistuksen kohdassa 'Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä' luetellaan monin asioita, jotka pätevät myös yhdenvertaisuudesta puhuttaessa. Kohdassa mainitaan, että nuorisotyöntekijä tarttuu vääryyksiin ja korjaa epäoikeuden mukaisuutta, toimii tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja erilaisuutta kunnioittaen. Nämä kaikki kohdat täyttyvät myös silloin, kun nuorisotyöntekijä toimii yhdenvertaisesti.

NUORISOTYÖN AMMATTIEETTINEN OHJEISTUS

Nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemyksensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä

Nuorisotyössä tuetaan ja mahdollistetaan nuorten omaehtoista toimintaa ja tarjotaan mielekkäitä vaihtoehtoja vapaa-aikaan. Nuorisotyö tarjoaa toimintoja, joissa on mahdollista olla aidosti ja vapaasti oma itsensä ilman pelkoa nolatuksi tai hylätyksi tulemisesta. Nuorisotyössä nähdään nuoret yksilöinä ja ryhmän jäseninä, ohjataan nuoria ratkaisemaan myönteisesti ristiriitoja sekä välttämään asenteellisuutta ja ennakkoluuloja Nuorisotyöntekijä valaa omalla toiminnallaan ja olemuksellaan uskoa tulevaan.

Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä

Nuorisotyöntekijä on helposti lähestyttävä, luotettava ja turvallinen aikuinen. Hänen tulee huomioida roolinsa nuorten samaistumisen kohteena. Nuorisotyöntekijä löytää aikaa silloin, kun nuori sitä tarvitsee. Hän ymmärtää nuorisotyön rakentuvan nuoren vapaaehtoiselle osallistumiselle. Nuorisotyöntekijä tarttuu vääryyksiin ja korjaa epäoikeudenmukaisuutta. Nuorisotyöntekijä puuttuu nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaan toimintaan.

Nuorisotyöntekijä toimii tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja erilaisuutta kunnioittaen. Nuorisotyöntekijä tunnistaa nuorten erilaisia tarpeita. Hän välittää, on läsnä ja kannustaa nuorta. Nuorisotyöntekijä antaa nuorelle aikaa oppia elämästä ja korjata tekemiään virheitä.

Nuorisotyö vahvistaa nuoren osallisuutta lähiyhteisössä, eri kulttuureissa ja yhteiskunnassa

Nuorisotyöntekijä edistää nuorten elinoloja ja hyvinvointia lasnaolevalla ja toiminnallisella työllään. Nuorisotyöntekijä rakentaa ja kehittää yhdessä nuorten kanssa turvallisia toimintaympäristöjä. Nuorisotyö muuttuu nuorten tarpeiden ja nuorisokulttuurien mukana. Nuorisotyöntekijä osallistuu nuorten tukemiseen arjessa sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Hän luo edellytyksiä nuorten osallisuudelle, pelkojen voittamiselle ja unelmien toteutumiselle.

Nuorisotyöntekijä arvostaa omaa työtään, toimii rakentavasti ja avoimesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostossa

Nuorisotyöntekijä vahvistaa nuorisotyön roolia luottamalla asiantuntijuuteensa, tunnistamalla oman ammatti-identiteettinsä sekä olemalla ammattialansa ja osaamisensa kehittäjä. Nuorisotyöntekijä jakaa omaa osaamistaan ja oppii toisilta ammattilaisilta. Nuorisotyöntekijä toimii monialaisessa yhteistyössä nuorisotyön omilla vahvuuksilla. Nuorisotyöntekijä edistää eri toimijoiden välistä vuoropuhelua, kunnioittaa nuorta ja hänen lahverkostoaan sekä käsittelee vastuullisesti saamia tietoja. Nuorisotyöntekijä on kasvun ja kasvatuksen tukija.

Nuorisotyöntekijä toimii nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina

Nuorisotyöntekijä seuraa nuorisopoliittista keskustelua ja päätösten valmistelua. Hän osallistuu keskusteluun ja tuo nuorten näkökulmaa esille. Nuorisotyöntekijällä on kyky rakentavalla tavalla kyseenalaistaa ja nostaa esille yhteiskunnallisia epäkohtia. Nuorisotyöntekijä kannustaa nuoria vaikuttamaan itse ja kehittää yhdessä nuorten kanssa vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotyöntekijä tiedostaa työnsä ja organisaationsa lähtökohdat ja tarkastelee kumppanuuksia, yhteistyötä sekä ulkopuolista rahoitusta tästä näkökulmasta.

Nuorisotyössä kunnioitetaan luontoa ja elämää

Nuorisotyössä huomioidaan toimintaympäristö, puututaan ilkeiltään ja kannustetaan ympäristöystävälliseen elämäntapaan. Nuorisotyössä noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita. Nuorisotyöntekijä valitsee toiminnissa luontoa kunnioittavia, ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja ja työmenetelmiä.

Nuorisotyöntekijä huolehtii omasta hyvinvoinnistaan

Nuorisotyöntekijä tunnistaa ja tunnustaa oman rajallisuutensa. Hän osaa hyödyntää nuorille tarkoitettua palveluverkostoa työnsä tueksi. Nuorisotyöntekijä osaa erottaa työn ja vapaa-ajan sekä asettaa rajat suhteessaan nuoreen. Osaamistaan ja jaksamistaan hän ylläpitää huolehtimalla itsestään, ja perehtymällä uuteen tietoon nuorista ja nuorisotyöstä.

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry
Nuoris- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry

MIKÄ ON AMMATTIEETTINEN OHJEISTUS JA KENELLE SE ON TARKOITETTU?

Ammattieettinen ohjeistus ilmaisee asennetta, vastuuta ja suhtautumistapaa työhön. Sen tehtävänä on kertoa työn tarkoituksesta sekä antaa perustaa pohdinnalle oikeasta ja väärästä.

Ohjeistus on tarkoitettu nuorisotyön ammattilaisille, joilla on alan koulutus ja jotka työskentelevät kuntien, järjestöjen tai yksityisen sektorin palveluksessa. Ohjeistuksessa on käytetty nuorisotyöntekijä -nimikettä kuvaamaan alan ammattilaisia.

Työntekijä voi hyödyntää ammattieettistä ohjeistusta pohtiessaan työn sisältöjä. Eettinen ohjeistus toimii työvälineenä nuorisotyön arjessa ja kehittämisessä. Työyhteisössä ohjeistusta voidaan käyttää koulutuksessa, perehdyttämisessä ja pulmatilanteita ratkottaessa. Ammattieettinen ohjeistus kertoo myös sidosryhmille ja toisille toimijoille, miksi nuorisotyö on olennaista ja merkityksellistä.

Kerro mielipiteesi: xxxxxxxx Tilattavissa ja tulostettavissa: www.alli.fi ja www.nuoli.info

Kuva 1 (Allianssi & Nuoli Ry. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus 2014.)

3 YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Tässä kappaleessa käsittelen opinnäytetyön etenemistä eri vaiheittain. Aluksi käsitte- len tietojen keräämistä opinnäytetyötä varten, sen jälkeen kerron lisää käytetystä me- netelmästä. Tämän jälkeen käyn läpi saatuja vastauksia ja analysoin niitä kriittisen ajattelun kannalta. Lopuksi kerron vielä tarkemmin opinnäytetyön tuotoksesta eli val- miista yhdenvertaisuussuunnitelmasta.

3.1 Yhdenvertaisuuskysely

Yhdenvertaisuussuunnitelman tekeminen alkoi teorian tiedon keräämisellä. Suurim- pina osa alueina teorian keräämiseen olivat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, nuorisotyö ja itse yhdenvertaisuussuunnitelma. Olin tutustunut jo muutamiin teoksiin kyseisiä ai- heita koskien, joten lähteiden etsiminen oli helppoa.

Seuraavaksi oli vuorossa kyselyn mietintä. Tarkoituksena oli tehdä mahdollisimman neutraalisti ilmaistu, mutta kuitenkin tarkasti muotoiltu kysely, joka toteutettaisiin sekä nuorisotiloilla, että kouluilla ja näiden lisäksi myös mahdollisesti jalkautuvat nuo- risotyön piirissä. Kysymykset piti olla nuorison omalla kielellä ja sillä tavalla esitet- tynä, ettei se tunnu koulumaiselta. Päädyin lopulta ajatukseen tehdä toiminnallinen kysely, jonka kohdistin nuoriin kuudelle eri nuorisotilalle. Rajasin opinnäytetyön al- kuvaiheessa, mutta kuitenkin sopimuksen kirjoittamisen jälkeen, jo pois koulut ja jal- kautuvan nuorisotyön. Loin väitteet, joiden pohjalta ajattelin saavani tarpeeksi tietoa nuorisotilojen tämä hetkisestä yhdenvertaisuudesta.

Käytin menetelmänä kahden koulukaverini kanssa yhdessä luomaamme kyselyä. Ky- selyssä on pohjana Facebookin emojiit. Kyselyssä väittämät kirjoitetaan paperille ja pa- perit laitetaan seinälle. Tämä on niin sanottu Facebook-seinä (Liite 1). Seinällä on myös jokaisen emojiin tarkoitus. Tämän jälkeen vastaajat saavat itse laittaa valitse- mansa emojiin valitsemaansa väitteeseen (Liitteet 2 ja 3). Näin saadaan vastaajilta toi- minnallisesti mielipiteet esitettyihin väitteisiin.

Käytin samoja väittämiä jokaisella nuorisotilalla. Asettelin väittämälaput jokaisella tilalla hiukan eri järjestykseen, jotta väittämien järjestys ei vaikuttaisi saatujen vastausten määriin. Koin, että monilla nuorilla loppui kiinnostus parin ensimmäisen väitteen kohdalla, joten järjestystä muuttamalla sain varmistettua kaikkiin väitteisiin tulevan jonkin reaktion. Kävin yhteensä kuudella eri nuorisotilalla: Männistön Latarilla, Neulamäen Rytöllä, Riistaveden Kormulla, Petosen Pinarilla, keskustan Kulttuuriareena 44:llä ja Päivärannan Pänärillä. Valitsin tilat ajatellen, että näillä kävijät ovat eri puolilta Kuopiota. Kysely oli jokaisen kyselyyn valikoituneen nuorisotilan seinällä yhden aukiolopäivän ja olin itse läsnä jokaisessa kyselyssä. Pyrin tekemään vastaajille selväksi sen, että kyselyyn saa vastata joko yksin kaikessa rauhassa tai kaverin kanssa. Pyrin myös pitämään kyselyn anonyyminä, eli jokainen vastannut sai rauhassa vastata ilman, että minä tai joku nuorisotilan ohjaajista olisi katsellut mitä johonkin kohtaan vastataan. Tavoitteena oli toteuttaa kyselyt tiloissa, joissa nuorisotyöntekijän ei olisi välttämätöntä olla koko aikaisesti läsnä. Tämä osoittautui kuitenkin haastavaksi, sillä monilla nuorisotiloilla kyselyn vieminen syrjäisempään tilaan olisi vähentänyt osallistujien määrää. Kyselyyn oli helpompi vastata, jos se oli asetettu tilaan, jossa nuoriso on tottunut oleskelemaan. Kyselyt sujuivat hyvin, vaikka vastaajamäärissä olikin paljon eroja. Koen kuitenkin itse, että jokaiselta tilalta saadut vastaukset ovat aivan yhtä tärkeitä, vastaajamääristä huolimatta. Jokainen nuori on kuitenkin yksilö ja jokaisen mielipiteellä on väliä.

Sain yhteensä viideltäkymmeneltä nuorelta vastauksia väittämiin. Vastausten määrät kyselyn väittämiin vaihtelevat siitä syystä, että osa vastaajista ei halunnut vastata osiin väittämistä. Esimerkiksi väittämään ”Kaikki ovat tervetulleita tänne” vastaajia oli 47, kun taas väittämään ”En ole kokenut syrjintää täällä” vastaajia oli 50.

Seuraavaksi kasasin tulokset yhteen taulukkoon, josta selkeästi näkee, kuinka vastaukset jakautuivat missäkin väittämässä (Liite 4). Kirjoitin myös lyhyen yhteenvedon, jonka esittelin yhdenvertaisuuspalaverissa taulukon kanssa.

3.2 Kehittämistehtävään liittyvät keskustelut ja palaveri

Kävin paljon epävirallista keskustelua eri tahojen kanssa opinnäytetyön ”ulkopuolella” nuorisotyön yhdenvertaisuutta koskien. Näitä keskusteluja oli sekä ennen opinnäytetyön aloittamista, että sen aikana, mutta suurimmilta osin ne käytiin ennen opinnäytetyön aloittamista. Keskusteluista suurin osa koski kyselyn toteuttamista ja kyselyssä esitettyjä väitteitä. Sain näistä paljon ideoita ja ajatuksia koskien opinnäytetyön lähteitä ja erityisesti yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuspalaveri järjestettiin 15.4.2019 ja siihen osallistuivat lisäksi ohjaajat kolmelta eri nuorisotilalta ja nuorisotyönsuunnittelija Asta Sajaniemi. Yhdenvertaisuuspalaverin tarkoituksena oli käydä läpi nuorisotiloilta kerätty tieto ja tämän pohjalta lähteä miettimään Kuopiossa tehtävän nuorisotyön yhdenvertaisuuden heikkouksia. Lopullisena tavoitteena palaverissa oli saada yhdessä mietittyä yhdenvertaisuussuunnitelmaan tulevat nykypäivän tilanteet, joita lähteä korjaamaan. Yhdenvertaisuuspalaveri alkoi sillä, että muistuttelin mistä aiheesta olemme kokoontuneet keskustelemaan. Seuraavaksi aloimme käymään läpi nuorilta kerättyä tietoa. Kävimme läpi parhaiten hallussa olevat ja heikoiten hallussa olevat kohdat (lisää luvussa 3.3). Kyselyn aihealueista lopulliseen yhdenvertaisuussuunnitelmaan päätyivät kuitenkin vain syrjintää koskevat kohdat. Tämän jälkeen kävimme läpi ohjaajien käsitykset, ajatukset ja ideat nuorisotyön tämän hetkisestä tilanteesta ja sen parantamisesta. Keskustelimme monista eri osa-alueita koskevista asioista, mutta päädyimme lopulta kirjoittamaan suunnitelmaan vain muutaman. Liiallinen määrä tavoitteita yhteen suunnitelmaan vain ruuhkauttaa suunnitelman perimmäisen tarkoituksen. Kuitenkin tärkeimmät asiat tulivat hyvin esille ja ne kirjattiin yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Ainoa kohta joka suunnitelmasta jäi uupumaan, oli esteettömyyskartoitus, joka on jo työn alla oleva asia (katso kohta 3.4).

Yhdenvertaisuuspalaverissa keskustelimme myös siitä, kuinka kapea otanta nuorisotilojen kävijöille suunnattu kysely oli. Nuorisotyöhön kuuluvat kuitenkin myös ne nuoret, jotka eivät nuorisotiloilla pääsääntöisesti käy. He kuitenkin rajautuivat kyselystä pois, kun kyselyt toteutettiin ainoastaan nuorisotiloilla. Tästä keskustelusta syntyi kuitenkin ajatus siitä, että yhdenvertaisuussuunnitelmassa yhtenä toimenpiteenä toteutettavat kyselyt tehtäisiin nuorisotilojen lisäksi (tai sijaan) myös yläkouluilla. Näin myös ne nuoret, jotka eivät nuorisotiloilla ahkerasti tai ollenkaan käy voisivat kertoa

syyn miksi eivät käy. Tämä taas antaisi työkaluja jatkossa siihen, kuinka laajentaa nuorisotyötä koskemaan laajempaa otantaa nuorisosta. Keskustelimme myös siitä, kuinka kyselyn olisi voinut toteuttaa jonkinlaisessa muodossa myös nuorisotyöntekijöille. Tätä hetkinen siinä pohdittiin, mutta päädyimme kuitenkin tilaajan kanssa lopputulemaan, että rajataan nuorisotyöntekijöiden kysely pois. Alkuperäisesti olin kuitenkin lähtenyt hakemaan nuorten näkemystä nuorisotyön yhdenvertaisuudesta, en niinkään nuorisotyöntekijöiden. Mielestäni tärkeintä kyseisen opinnäytetyön kohdalla oli saada nuorilta vastauksia ja mielipiteitä yhdenvertaisuuteen. Jatkossa, jos Kuopiossa tehdään nuorisopalveluilla yhdenvertaisuussuunnitelmaa, kysely toteutetaan varmasti myös nuorisotyöntekijöille.

3.3 Tarkempaa analysointia saaduista vastauksista

Kuopion nuorisotyön yhdenvertaisuuden tilanne on kyselyn mukaan tänä päivänä pääosilta hyvä. Suurin osa kyselyyn vastanneista kokivat olevansa tyytyväisiä tämän hetkiseen yhdenvertaisuuteen. Toki poikkeuksiakin löytyy. Kaikkein tyytyväisimpiä nuorisotilojen nuoret olivat etnisen taustan vaikuttamattomuuteen ja siihen että tilalla saa olla oma itsensä. Kaikista tyytymättömintä taas oli syrjinnän osa-alueilla. Koettiin, että jotkin toiminnot ovat sellaisia, joihin ei itse saa osallistua, syystä riippumatta. Myös syrjintä tuntui olevan jonkin asteinen ongelma.

Kuopion nuorisotyön yhdenvertaisuuden tilanne tarkasteltaessa tuloksia analyttisesti on varsin huolestuttava, sillä lähes 10% kertoo, ettei ole tervetullut nuorisotilalle, 10% ei koe oloaan täysin turvalliseksi nuorisotilalla, 10% kokee etnisen taustansa vaikuttavan kohteluun nuorisotilalla ja joka viides kokee syrjintää nuorisotilalla. Tulokset siis kertovat omaa tarinaansa, vaikka yhdenvertaisuuspalaverissa todettiin asioiden olevan kohtalaisen hyvin.

	<3	(y)	:)	:o	XD	:'(	>:(	yhteensä
Kaikki ovat tervetulleita tänne	26	9	5	2	1		4	47
Voin olla oma itseni täällä.	28	11	5			1	2	47
Tunnen oloni turvalliseksi täällä.	19	15	7		2	3	1	47
Etninen taustani ei ole vaikuttanut saamaani kohteluun täällä.	29	4	1	2	1	1	4	42
Olen saanut nuokkarilla ohjausta haluamani sukupuolen edustajalta.	16	4	10	7	2	1	1	41
En ole kokenut syrjintää täällä.	26	10	2	2	1	4	5	50
Olen päässyt haluamiini toimintoihin mukaan.	20	12	6	1	5	1	5	50

Kuva 2 (Yhdenvertaisuuskyselyn tulosten yhteenveto)

Päätin jo ennen kyselyjen aloittamista, että kasaan jokaiselta nuorisotilalta saadut vastaukset samaan taulukkoon. Tällä ajattelin välttäväni jonkin tietyn tilan leimaamisen huonommaksi tai jonkin paremmaksi. Yhdenvertaisuussuunnitelman kohtia on kuitenkin tarkoitus toteuttaa jokaisella nuorisotilalla, vaikka kyselyssä saadut vastaukset osoittaisivatkin ne olevinaan tarpeettomiksi. Nuorisotiloilla käy huomattavasti enemmän nuoria, mitä kyselyssä saatiin vastauksia. Millään nuorisotilalla en saanut kaikkia sinä päivänä tilalla käyneitä nuoria vastaamaan.

Yhteenvetotaulukon (kuva 2) analysoimisen helpottamiseksi päätin laskea vastaukset kolmeen kategoriaan: <3, (y) ja :) ovat lähes samaa mieltä väitteen kanssa, : o tarkoittaa, ettei osaa sanoa väitteeseen mitään ja XD, :'(ja >:(ovat lähes eri mieltä väitteen kanssa.

Väite: Kaikki ovat tervetulleita tänne. Kyselyyn vastanneiden mukaan kaikki eivät ole tervetulleita nuorisotiloille. Se eivätkö he ole vai eikö heidän mielestään joku muu ole, ei käy vastauksista ilmi. Kyselyyn vastanneista suurin osa (40/47) ovat lähes samaa mieltä väitteen kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa kokee, että kaikki ovat tervetulleita nuorisotilalle. Vastanneista kaksi (2/47) eivät osaa sanoa väitteeseen mitään. Vastanneista (5/47) vähemmistö ovat lähes eri mieltä väittämän kanssa. Tämä kuitenkin kertoo siitä, että yli 10 % kokee, etteivät kaikki ole tervetulleita nuorisotilalle.

Väite: Voin olla oma itseni täällä. Kyselyn mukaan suurin osa (44/47) on lähes samaa mieltä väitteen kanssa. Eli voivat ainakin lähestulkoon olla omia itsejään nuorisotilalla. Kuitenkin vähemmistö (3/47) on lähes eri mieltä väitteen kanssa.

Väite: Tunnen oloni turvalliseksi täällä. Kyselyssä ei eritelty fyysisen ja henkisen turvallisuuden eroavaisuuksia. Tästä syystä ei voida olla varmoja tarkoittavatko vastanneet, että he ovat turvallisessa ympäristössä henkisesti, sosiaalisesti vai fyysisesti. Kyselyn mukaan suurin osa (41/47) vastanneista kokee olonsa lähes turvalliseksi nuorisotilalla. Yli kymmenen prosenttia vastanneista (6/47) ovat lähes eri mieltä väittämän kanssa, eli eivät koe oloaan turvalliseksi nuorisotilalla.

Väite: Etninen taustani ei ole vaikuttanut saamaani kohteluun täällä. Etnisen taustan käsite: Etnisten ryhmien kriteereinä pidetään mm. alkuperää, kulttuuria, tapoja, uskontoa, rotua, kieltä tai fyysisiä erityispiirteitä. Etninen ryhmä tuo usein mieleen vieraan ja enemmistöstä poikkeavan vähemmistöryhmän, mutta myös enemmistö muodostaa etnisen ryhmän. (Nieminen 2013. Etnisyystiedon merkitys kasvaa maahanmuuton lisääntyessä.) Kyselyä tehdessäni huomasin, että etninen tausta on terminä vieras monille nuorille. Kantasuomalainen käsitti, että kysymys ei koske häntä. Jouduin selittämään useaan otteeseen mitä etninen tausta tarkoittaa. Suurin osa (31/42) vastanneista koki, ettei etninen tausta vaikuta lähes ollenkaan hänen saamaansa kohteluun nuorisotilalla. Kaksi kyselyyn vastanneista (2/42) ei osannut sanoa väittämään mielipidettä. Yli kymmenen prosenttia (6/42) vastanneista koki etnisen

taustan vaikuttavan jonkin verran kohteluun nuorisotilalla. Väittämä oli haastava käsitellä, sillä en eritelty kyselyssä millaista etnistä taustaa tarkoitin/hain takaa. Jälkikäteen on hankala sanoa, vastasivatko maahanmuuttaja taustaiset nuoret millä tavoin kysymykseen.

Väite: Olen saanut nuokkarilla ohjausta haluamani sukupuolen edustajalta. Myöskin sukupuoli kysymys oli haastava nuorten mielestä. He eivät ymmärtäneet, miksi sukupuolella olisi väliä ohjauksessa. Suurin osa (30/41) vastaajista kertoi saavansa ohjausta haluamansa sukupuolen edustajalta. Yllättävän suuri osa (7/41) vastanneista ei osannut sanoa mitään väittämään. Noin kymmenen prosenttia (4/41) vastanneista kertoo, ettei ole saanut ohjausta haluamansa sukupuolen edustajalta. Tämä viestii siitä, että nuorisotiloilla sukupuolien moninaisuus ei näy työyhteisössä. Työ yhteisössä on siis puutteellinen sukupuolien edustus.

Väite: En ole kokenut syrjintää täällä. Kyselyssä ei eritelty kuka syrjintää harjoittaa. Tähän on yhdenvertaisuussuunnitelman mukaan tulossa lisäkysely, jossa selvitetään, kuka syrjii, ketä syrjitään ja millä tavoin. Suurin osa (38/50) vastanneista ei koe tulleen syrjityksi lähes ollenkaan nuorisotilalla. Pieni osa (2/50) vastanneista eivät osaa kommentoida väitettä. Joka viides vastaaja (10/50) koki tulleen jonkin verran syrjityksi. Tämä on huolestuttavaa, sillä tulosten mukaan 20% nuorisotilojen kävijöistä kokee nuorisotilalla syrjintää.

Väite: Olen päässyt haluamiini toimintoihin mukaan. Kyselyssä ei eritelty millaisia nämä toiminnat ovat. Ei esimerkiksi eritelty omalle ikäryhmälle suunnattuja toimintoja jne. Suurin osa (38/50) vastanneista kokee pääsevänsä lähes kaikkiin haluamiinsa toimintoihin mukaan. Yksi vastaaja (1/50) ei osannut kommentoida väitettä. Joka viides (11/50) vastanneista kokee, ettei ole päässyt mukaan kaikkiin haluamiinsa toimintoihin. Tämä viestii siitä, että joko syrjintää on tapahtunut, toiminta ei ole suunnattu oikein tai toimintaa ei ole järjestetty tarpeeksi.

Yhteenvedona yhdenvertaisuus väittämiin saaduista vastauksia voitaisiin sanoa, että suurin osa kokee tulleen kohdatuksi yhdenvertaisena. Kokonaistulokset kuitenkin kertovat sitä, että töitä on vielä tehtävä, jotta Kuopion nuorisopalveluiden yhdenvertaisuus parantuisi.

3.4 Yhdenvertaisuussuunnitelma Kuopiossa tehtävälle nuorisotyölle

Yhdenvertaisuussuunnitelma (liite 5) lähti liikkeelle neljästä muutosta vaativasta nykypäivän tilanteesta:

- Nuorisopalveluiden internetsivut eivät ole esteettömät
- Vastaavatko toiminnot nykypäivän nuorisotyön tarpeita?
- Yhteinen näkemys yhdenvertaisuudesta puuttuu.
- Nuoret kokevat syrjintää.

Näiden ongelmakohtien kehittämiseksi mietittiin realistinen tavoite, jota tavoitellaan yhdessä mietityillä toimenpiteillä. Suunnitelmaan on myös kirjattu, kuka on vastuussa mistäkin osa-alueesta ja aikataulu, johon mennessä toimenpiteet tulisi olla suoritettu ja tavoite saavutettu. (Liite 5)

Näiden yhdenvertaisuussuunnitelmassa mainittujen asioiden lisäksi keskusteluissa on läpi opinnäytetyön prosessin noussut pinnalle esteettömyyskartoituksen tekeminen. Tämä kuitenkin on laitettu alulle jo ennen opinnäytetyöni aloitusta ja näin ollen ei yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisälly. Esteettömyyskartoituksen tavoitteena on tarkastaa nuorisotilojen esteettömyys ja tehdä niin sanottu vikalista, jotka tulee korjata sovittuun päivämäärään mennessä. Tästä vastuussa on nuorisotyönsuunnittelija.

3.4.1 Nuorisopalveluiden internet-sivut eivät ole esteettömät

Internetsivujen esteettömyydestä puhuttaessa tarkoitetaan virallisesti saavutettavuutta. (lisää luvussa 2.3, kohta esteettömyys ja saavutettavuus) Nuorisopalveluiden internet-sivuista puhuttaessa taas tarkoitetaan erityisesti Point.fi -verkkosivuja, ei Kuopion kaupungin kotisivuilta löytyvää nuorisopalvelut kohtaa. Sivut on tarkoitettu

kaikille käyttäjille, mutta silti ne eivät ole selkokieliset eivätkä nuorisotilojen sivut ole englanniksi saatavilla. Internetsivuilla on myös monia muita saavutettavuuden puutteita. Esimerkiksi nuorisotiloilla toimivien nuorisotyöntekijöiden kuvia löytyy vain harvan nuorisotilan sivuilta. Tämä saattaa muodostua psyykkiseksi esteeksi esimerkiksi epävarmalle ja hiukan säikylle nuorelle. Sivulla ei myöskään ole ääneenlukuohjelmaa, joka helpottaisi näkövammaisen nuoren tiedonsaantia.

Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoite ensimmäiselle kohdalle on, että internetsivut olisivat jokaiselle käyttäjälle mahdollisimman esteettömät. Vastuussa tavoitteesta ovat jokaisen nuorisotilan viestintävastuussa olevat ohjaajat. Toimenpiteeksi määriteltiin sivuista vastuussa oleville ohjaajille tarvittava ohjeistus ja tarvittaessa mahdollisesti ulkopuolinen apu. Aikaa sivujen esteettömäksi muuttamiseen on joulukuuhun 2019.

3.4.2 Vastaavatko toiminnot nykypäivän nuorisotyön tarpeita

Nykypäivän nuorisotyö painottuu pitkälti avoimeen nuorisotilatoimintaan. Se onko tämä nykypäiväistä enää 2010-luvulla herättää paljon kysymyksiä. Nuoret ovat siirtyneet nuorisotiloilta enemmän ulos. Keskustassa torin läheisyys on nyt selkeästi suositumpaa, kuin nuorisotilalla oleskelu. Kavereita tavataan myös somessa.

Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoite toiselle kohdalle on nykypäivän tarpeita vastaavat toiminnot. Jotta saadaan tietää nykypäivän tarve, toimenpiteeksi asetettiin nuorille suunnatut kyselyt. Kyselyitä on tarkoitus toteuttaa kaksi: toinen koko kaupunkia koskevaan nuorisotyöhön ja toinen koskee alueellisesti toteutettavaa nuorisotyötä. Kyselyiden jälkeen nuorisotyötä voidaan lähteä kehittämään nuorten toivomaan ja tarvitsemaan suuntaan. Vastuussa kyselyiden järjestämisestä kaupungin laajuisesti on nuorisotyönsuunnittelija ja alueellisesti nuorisotilojen ohjaajat. Kyselyiden tulokset tulisi olla valmiina keväällä 2020.

3.4.3 Yhteinen näkemys yhdenvertaisuudesta puuttuu

Yhtenäinen näkemys yhdenvertaisuudesta on todella tärkeä työyhteisöissä, jotta voidaan toimia samalla tavoin yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Nuorisotyöntekijöitä

ohjaa nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus, joten lähtökohtaisesti puhutaan samansuuntaisista toimintamalleista. Yhdenvertaisuuden käsite on kuitenkin muuttunut paljon viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Se mikä oli silloin yhdenvertaisuutta, ei välttämättä ole sitä enää nykypäivänä. Kaupungin nuorisotyöntekijöillä ei myöskään ole ollut yhteistä yhdenvertaisuuskoulutusta tai vastaavaa, jossa käsitteestä ja toiminnasta olisi voitu keskustella.

Yhdenvertaisuussuunnitelman laatijat asettivat kolmannelle kohdalle tavoitteeksi luontevan erilaisuuden kohtaaminen ja herättelyn yhdenvertaisuuteen. Tavoitteen saavuttamiseksi on tarkoitus järjestää kokemusasiantuntijoiden pitämiä toiminnallisia ja elämyksellisiä tuokioita. Tuokiot toteutetaan mahdollisesti Yhdenvertaisuus –kierueena ja se kohdistetaan sekä nuorille, että ohjaajille. Vastuussa tuokioiden toteuttamisesta nuorisotiloilla ovat nuorisotilojen ohjaajat. Nuorisotyöntekijöille toteutettavista tuokioista on vastuussa nuorisotyönsuunnittelija. Aikataulu toiminnoille sovi-taan syksyn 2019 ensimmäisessä ohjaajapalaverissa.

3.4.4 Nuorisotilojen nuoret ovat kokeneet syrjintää

Kyselyssä ei käy ilmi millaista syrjintää nuoret ovat joutuneet kohtaamaan ja kenen puolelta. Syrjintä voi tapahtua mistä tahansa syystä ja sitä voi jopa huomaamattaan itse harjoittaa. Tämä tulisi kuitenkin kitkeä pois, sillä jokainen nuorisotila on syrjinnästä vapaa alue.

Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoite kohdalle neljä on luoda yhdenvertaisuuden kokemus jokaiselle nuorelle, jotta kenenkään ei tarvitse kokea syrjintää. Tavoitteen saavuttamiseksi tehdään mahdollinen kysely, jossa perehdytään tarkemmin, kuka syrjii, ketä ja millä tavoin. Tämän jälkeen päätetään toimenpiteet syrjinnän ehkäisemiseksi. Tästä vastuussa ovat nuorisotilojen ohjaajat. Kyselyjen tulosten tulisi olla valmiina ke-väällä 2019.

4 KEHITTÄMISTYÖN ONNISTUMISEN ARVIOINTI

4.1 Kyselyn arviointi

Opinnäytetyön yhteistyösopimuksessa luetellaan paikkoja, joissa suunnitelman mukaan kysely toteutettaisiin. Tajusin kuitenkin hyvin nopeasti, että kyselystä tulee todella laaja, jos lähdän sitä tekemään sekä nuorisotiloilla, että kouluilla ja jalkautuvassa nuorisotyössä. Keskustelimme yhdessä tilaajan edustajan kanssa asiasta ja päädyimme, että rajataan pois kaikki muu paitsi nuorisotilat. Näin opinnäytetyölle tuli tarkat rajaukset ja kyselyt oli helpompi luoda ja toteuttaa käytännössä. Myöskin aikataulussa pysyminen vaati kyselypaikkojen rajausta. Jos olisin lähtenyt toteuttamaan kyselyä myös kouluilla ja jalkautuvassa nuorisotyössä, opinnäytetyön valmistuminen olisi venynyt vähintään syksylle, ellei jopa joulukuulle. Kyselyn rajaus luultavimmin vähensi rajusti saatujen vastausten määrää ja tämän lisäksi rajasi pois kaikki nuoret, jotka eivät käy nuorisotiloilla. Jatkossa aloittaisin kyselyjen tekemisen huomattavasti aiemmin ja varaisin niille enemmän aikaa. Kyselyn rajauksesta oli kuitenkin se hyöty, että nuorisotyöntekijöille heräsi keskustelua siitä, että nuorisoa on myös muualla kuin nuorisotiloilla. Tokihan tämä oli tiedossa aiemminkin, mutta nyt asiasta keskustellaan huomattavasti enemmän ja yhdenvertaisuussuunnitelmassakin toteutettavat kyselyt suunnataan luultavasti kouluille, jotta saataisiin osallistettua kyselyyn myös ne nuoret, jotka eivät ole vielä nuorisotyön piirissä.

Käytyäni keskustelua kyselyiden tekemisen jälkeen, sain selville, että otanta oli joidenkin nuorisotyöntekijöiden mielestä suppea. Nuorisotilojen kävijät kuitenkin yleensä viihtyvät nuorisotilalla, eiväthän he muuten siellä kävisi. Kyselyä olisi voinut laajentaa koskemaan myös esimerkiksi nuorisotiloilla tapahtuvaa kohdennettua toimintaa, jolloin vastaajana olisi saattanut olla sellaisia nuoria, joilla on erilaiset kokemukset esimerkiksi esteettömyydestä tai syrjinnästä. Väitteitä olisi myös voinut olla enemmän ja ne olisivat voineet olla hiukan tarkempia.

Kokonaisuudessaan pidän Facebook-seinä -menetelmää varsin toimivana, sillä se toi toivotun minimi määrän vastauksia, se oli helppo toteuttaa useilla eri nuorisotiloilla ja nuoret tuntuivat olevan kiinnostuneita, kun kysely näytti mielenkiintoiselta.

Kysely ei ollut virallisesti esteetön eikä saavutettava, vaikka kyselyn aiheena oli yhdenvertaisuus. Väitteet olivat vain suomeksi ja monilla tiloilla koin, että väittämälappujen

luokse pääsy saattoi estyä esimerkiksi pyörätuolilla. Näihin kuitenkin keksittiin yhdessä vastaajien kanssa monia ratkaisuja. Kävimme yhdessä epäselviä kohtia läpi ja jos väittämälappu oli fyysisesti saavuttamattomissa, toin lapun vastaajan luokse. Näin sain kyselyyn vastauksia esteistä huolimatta.

Kyselyn jälkeen käydyssä keskustelussa tuli myös ilmi pakotetun osallisuuden käsite. Joillain nuorisotiloilla ohjaajat kokivat, että nuoret joutuivat, eivätkä niinkään päässeet vastaamaan, joka saattaa johtaa pakotettuun osallisuuteen. Pakotetulla osallisuudella tarkoitetaan sitä, että osallistujia ei ole vapaaehtoisesti mukana toiminnassa, vaan hänet on pakotettu jollain tavoin osallistumaan. Kyselyiden oli tarkoitus olla vapaaehtoisia, joten jotain meni mönkään kyselyjä toteutettaessa. Tähän tulee kiinnittää jatkossa huomiota esimerkiksi kyselyjä tehtäessä.

Yritin luoda kyselyä nuorten omalle kielelle, mutta koen hiukan epäonnistuneeni siinä. Esimerkiksi etninen tausta oli monille nuorille hyvin epäselvä käsite, jota jouduin monesti avaamaan. Väitteiden tarkkuus jäi itseäni harmittamaan, sillä esimerkiksi väite ”En ole kokenut syrjintää täällä” jätti kielteisten vastausten kohdalta auki, kuka syrjintää harrastaa. Tästä kyselyn kohdasta kuitenkin saimme suoraan yhden nykypäivän tilanteen tulevaan yhdenvertaisuussuunnitelmaan ja suunnitelman edetessä nuorille tehdään jatkokyselyä siitä, kenen he kokevat syrjivän. Koin, että osa vastaajista jätti joihinkin väitteisiin vastaamatta, koska väite ei ollut joko ymmärrettävä tai koettiin ettei aihe kosketa itseä. Esimerkiksi moni ei tiennyt mitä tarkoittaa etninen tausta ja käsitti väitteen koskevan vain maahanmuuttaja taustaisia.

Jo kyselyn aikana minulle heräsi epäily siitä, että yhden päivän aikana kerätyt vastaukset olisivat riittämättömät kuvaamaan kyseisen nuorisotilan oikeaa mielipidejakamaa. Tämä vahvisti ajatustani siitä, etten tuloksia analysoidessa yksilöi nuorisotiloja, vaan käsittelen tuloksia yhtenä könttänä. Jokainen nuori on kuitenkin yksilö, riippumatta millä nuorisotilalla hän käy.

Huomasin jokaiselle nuorisotilalle saapuessani nuorien mielenkiinnon heräävän. Se kuitenkin lopahti monilla nopeasti, kun vastausten antamisesta ei saanutkaan minikäänlaista palkkiota. Eli jatkossa jos nuorisolle toteutetaan jonkinlaista kyselyä, niin aion ainakin itse tarjota jonkinlaista palkkiota vastauksista. Tällöin varmasti vastausprosentti nousisi.

Kokonaisuudessaan kysely kuitenkin oli onnistunut. Pyrin kiinnittämään huomiota kyselyyn vastanneisiin nuoriin ennen kyselyä ja sen jälkeen. Kyselyyn vastanneet tuntuivat uskaltavan vastata täysin rehellisesti ja avoimesti, ilman painostusta joko kave-reilta tai nuorisotyöntekijöiltä tilalla. Kyselystä saatiin myös jonkinlainen kuva nuorten käsityksestä yhdenvertaisuuden toteutumisesta nuorisotilalla. Kyselyn tuloksia pystyttiin hyödyntämään tehokkaasti yhdenvertaisuussuunnitelmaa luodessa.

4.2 Yhdenvertaisuussuunnitelman arviointi

Opinnäytetyö on tilaajan tavoitteiden mukaan onnistunut. Tilaajan mukaan opinnäytetyössä on hyvin kartoitettu nuorisotaloilla käyvien nuorten näkemystä yhdenvertaisuudesta ja kartoituksessa nousseille epäkohdille on löydetty ratkaisuja. Tilaajan arvioinnin mukaan kuitenkin henkilökunnan näkemystä olisi voinut kartoittaa tarkemmin. Tästä huolimatta opinnäytetyö on tehty tilaajan tarpeita hyvin ajatellen ja sillä on vahva kytkös työelämään.

Yhdenvertaisuussuunnitelman luominen onnistui omasta mielestäni hyvin, sillä siihen saatiin sisällytettyä sekä nuorille, että nuorisotyöntekijöille tärkeät asiat. Suunnitelma saatiin myös jäseneltyä selkeästi ja jokaiselle ongelmalle keksittiin hyviä toimenpiteitä, joilla niitä lähteä kehittämään. Suunnitelmaan saatiin myös kirjattua jokaiseen kohtaan vastuuhenkilöt ja aikataulu, johon mennessä asioiden tulisi hoitua.

4.3 Hyödyntäminen työelämässä Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla

Opinnäytetyön tuotoksen (yhdenvertaisuussuunnitelma) hyödyntäminen Kuopion nuorisopalveluilla alkaa jo loppukevästä 2019 ja se jatkuu alustavien aikataulujen mukaan ainakin keväälle 2020 asti. Yhdenvertaisuussuunnitelma esitellään nuorisotyöntekijöille 23.5.2019 ja tämän jälkeen sitä aletaan toteuttaa. Tämän jälkeen jo kerran tehtyä yhdenvertaisuussuunnitelmaa ja sen menetelmiä voidaan hyödyntää jatkossa kohdennettuna sekä nuorisotilojen käyttäjille, että nuorisopalveluiden henkilöstölle.

LÄHTEET

Allianssi & Nuoli Ry 2014. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus. Viitattu 7.3.2019. <https://www.nuoli.info/application/files/1314/8457/2406/Nuorisotyonammattieettinenohjeistus.pdf>

Ihmisoikeudet.net 2019. Viitattu 18.5.2019. <http://www.ihmisoikeudet.net/ihmisoikeuskasvatus/nuorisotyossa/>

Jalonen, Riikka & Heinonen, Laura 2018. Kaikki mukana? Yhdenvertaisuussuunnitelun opas nuorisotyöhön. Oulu: Koordinaatti.

Kiilakoski, Tomi & Honkatukia, Päivi (toim.) 2018. Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Vastapaino. Tampere.

Kuopion kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2016. Viitattu 5.3.2019.

Kuopion nuorisopalveluiden Toimintaohjelma 2017-2020. Viitattu 5.3.2019 https://www.point.fi/files/2415/2844/0368/Nuorisopalveluiden_toimintaohjelma_2017-2020.pdf

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609

Nieminen, Jari 2013. Etnisyystiedon merkitys kasvaa maahanmuuton lisääntyessä. Tilastokeskus. Hyvinvointikatsaus 3/2013. https://www.stat.fi/artikkelit/2013/art_2013-09-23_003.html?s=0

Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2016. Sosiaalipedagoginen viitekehys nuorisoalan työssä. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Kuivakangas, Johanna 2017. Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 42. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196. 75-92.

Nuorisolaki 1285/2016

Kuopion Nuorisopalvelut, KÄYNTIKERRAT NUORISOTILOISSA 2019. Viitattu 18.5.2019. <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZjZTYoODBmNWItZTJjMCo0ODJhLTljZGUtM2E5MDU2YTBlM-GExIiwidCI6IjQwMjRjMWUxLWVvOGItNDdjOS1iMWVmLTBlMjE4YzY5ZmFjZ-SlImMiOjh9&pageName=ReportSectionb2bf3890c544aa8fbdae>

Näkövammaistenliitto ry. Saavutettavuus ja esteettömyys. Viitattu 27.4.2019. <https://nkl.fi/fi/etusivu/saavutettavuus-esteettomyys>

Point.fi Nuorten portaali 2018. Kuopion Nuorisopalvelut. Viitattu 27.4.2019. <https://www.point.fi/fi/kunnat/kuopio/kuopion-nuorisopalvelut/>

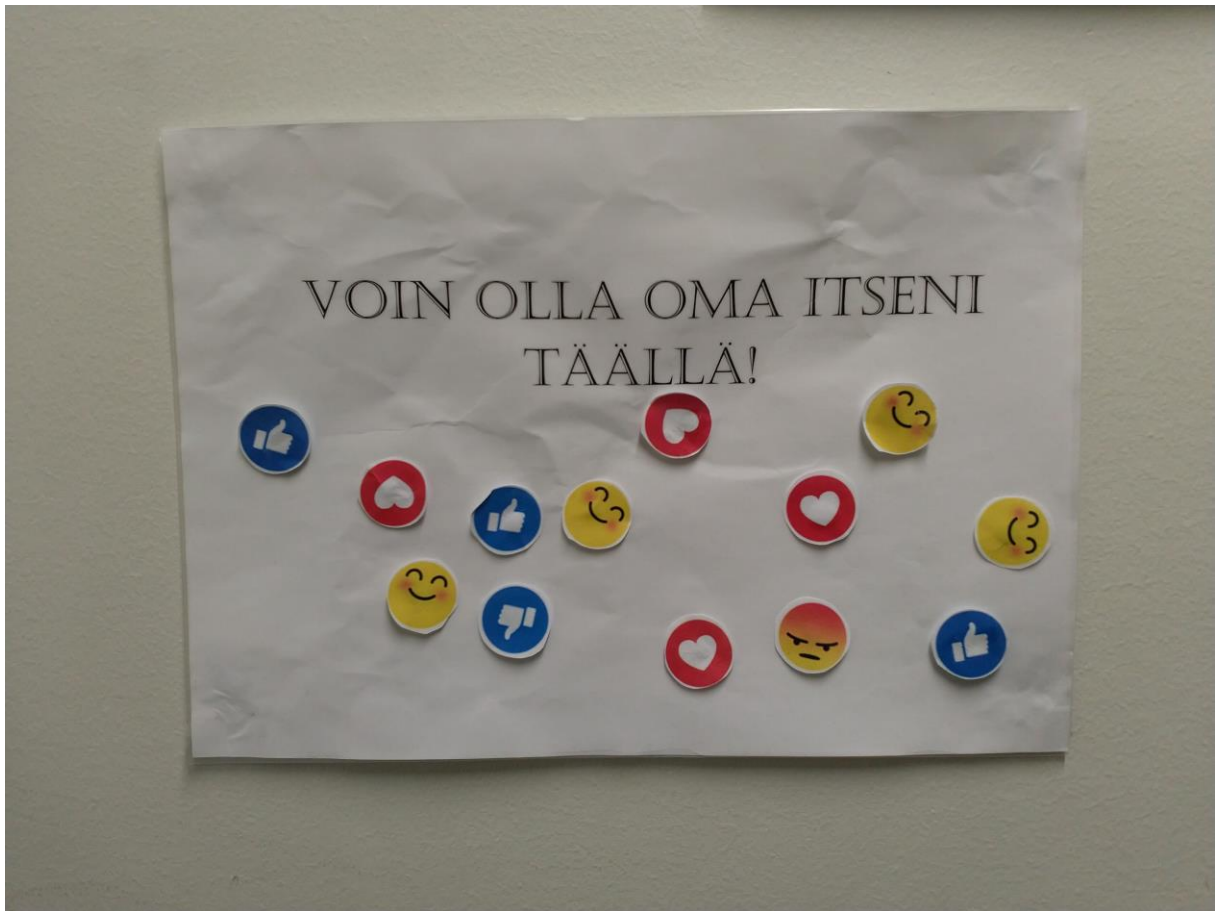
Rauas, Minna 2014. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Verkko Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 31. Viitattu 5.3.2019. <https://www.nuoli.info/application/files/8514/8457/2491/Pieniatekojasuuriaasioita.Nuorisotyoneettinennakokulma..pdf>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

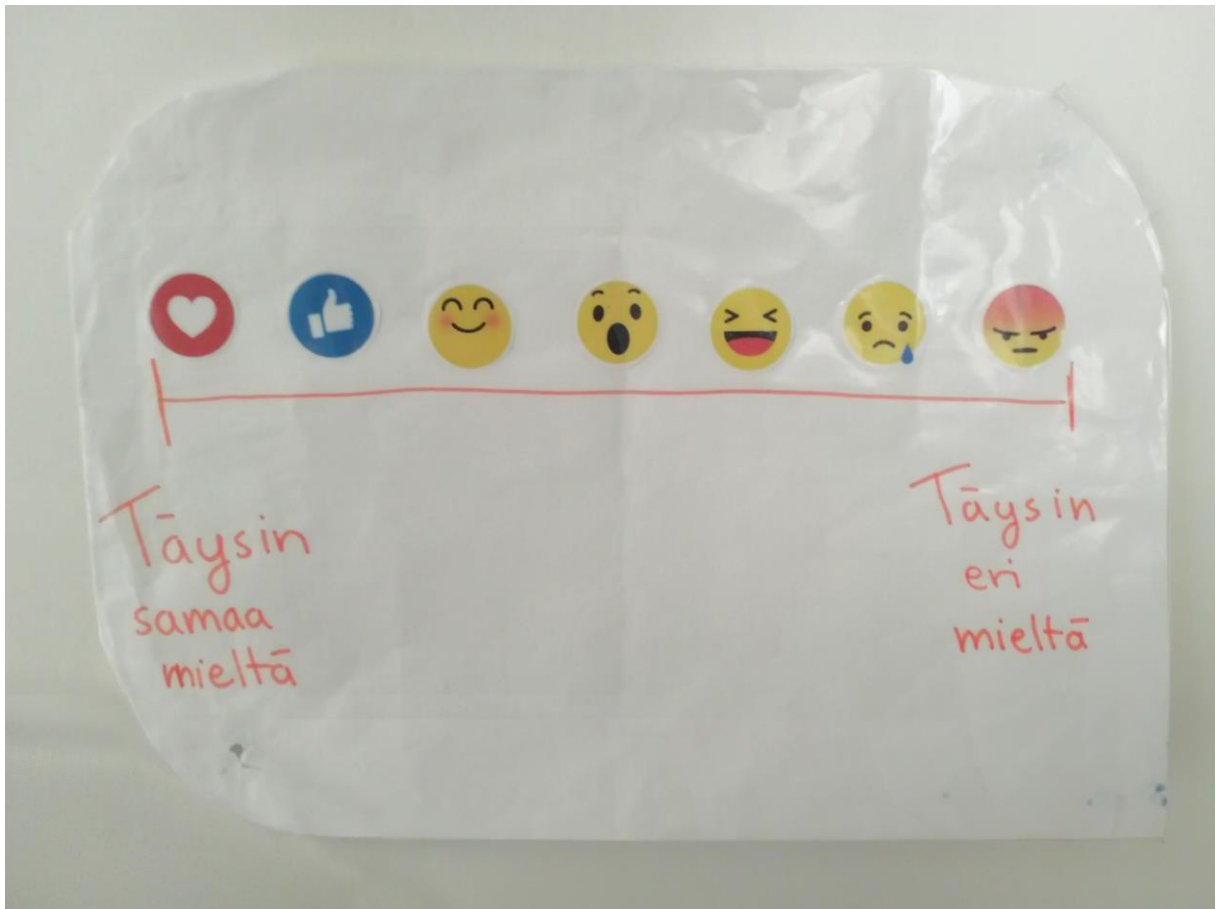
LIITTEET

Liite 1

Liite 2

Liite 3

	<3	(y)	:)	:o	XD	:'(	>:(	yhteensä
Kaikki ovat tervetulleita tänne	26	9	5	2	1		4	47
Voin olla oma itseni täällä.	28	11	5			1	2	47
Tunnen oloni turvalliseksi täällä.	19	15	7		2	3	1	47
Etninen taustani ei ole vaikuttanut saamaani kohteluun täällä.	29	4	1	2	1	1	4	42
Olen saanut nuokkarilla ohjausta haluamani sukupuolen edustajalta.	16	4	10	7	2	1	1	41
En ole kokenut syrjintää täällä.	26	10	2	2	1	4	5	50
Olen päässyt haluamiini toimintoihin mukaan.	20	12	6	1	5	1	5	50

Liite 4

Kuopiossa tehtävän nuorisotyön Yhdenvertaisuussuunnitelma

Nykytilanne	Tavoite	Toimenpiteet	Vastuut	Aikataulu
Nuorisopalveluiden internetsivut eivät ole esteettömät	Sivujen tulee olla kaikille esteettömät (selkokielen suomi, englanti, kuva ohjeet, ohjaajien kuvat, äänelukuhjelma)	Sivuista vastuussa oleville ohjaajille tarvittava ohjeistus. Mahdollisesti ulkopuolinen apu.	Nuorisotilan tiedotusvastuussa oleva ohjaaja	Joulukuuhun 2019 mennessä
Vastaavatko toiminnot nykypäivän nuorisotyön tarpeita?	Tarpeita vastaavat nuorisotyön toiminnot nykypäivänä.	Kaksi kyselyä nuorille koskien nuorisotyön tarvetta. 1. alueellisen nuorisotyön kysely 2. koko kaupungin nuorisotyön kysely -> uudet nuorisotyön toiminnot	Asta (nuorisotyösuunnittelija), nuorisotilojen ohjaajat	Kevät 2020 (kyselyt)
Yhteinen näkemys yhdenvertaisuudesta puuttuu.	Luonteva erilaisuuden kohtaaminen ja herätely yhdenvertaisuuteen.	Kokemusasiantuntijat sekä nuorille, että ohjaajille. Yhdenvertaisuus-kiertue.	Nuorisotilojen ohjaajat nuorille. Asta (nuorisotyösuunnittelija) ohjaajille.	Sovitaan syksyn ensimmäisessä ohjaajapalaverissa.
Nuoret kokevat syrjintää.	Nuoret kokevat olevansa yhdenvertaisia.	Tutkimus: kuka syrjii ja ketä. -> päätetään uudet toimenpiteet	Nuorisotilojen ohjaajat.	Kevät 2019

Liite 5